

Den empatogene rus - en anmeldelse

Karen Ellen Spannow

Forlaget Hovedgaden, der tidligere har udgivet Jørgen Lumbyes mursten "Brug og Misbrug – vi er alle på stoffer" har nu fået samme forfatter til at skrive et faghefte om Ecstasy. En nuanceret indføring bliver det kaldt. Tja....

Der er i hvert fald ikke mange nuancer i Lumbyes udgangspunkt, som er igen og igen at fremhæve Ecstasy som et hidtil uovertruffent godt hjælpestof til anvendelse i den psykoterapi, som man forstår er Lumbyes bud på verdens frelse. Og når målet er så stjernebestrøet og lokkende er det klart, at mindre tiltalende ting ved midlet må tåles eller ties ihjel. Derimod er der ingen ende på Ecstasys potentiale som empatogent stof, dvs. et stof, der fremmer forståelsen og kærligheden mellem mennesker. I slutningen af bogen svinger Lumbye sig endda op til at mene, at Ecstasy burde have en fremtrædende plads i afvænnningen af misbrugere. Det er lige før, man er nødt til at hale lommenørklædet frem.

I sin ungdom har Lumbye studeret under Stanislav Grof, der er ekspert i brugen af psykedeliske stoffer til psykoterapeutisk behandling. Disse oplevelser har gjort ham til en svoren tilhænger af stoffer, der efter hans opfattelse kan hjælpe mennesker med at skyde genveje til psykisk klarhed. Nu er jeg på ingen måde modstander af genveje og finder ofte vor kulturs forkærlighed for tornede veje patetisk. For eksempel synes jeg, at antidepressive midler til deprimerede patienter er temmeligt genialt. Hvorfor trække depressionen og selvmordstruslerne i langdrag, når der findes midler til at afkorte pinslerne. Men den genvej holder Lumbye ikke af, mens Ecstasy gerne må bane en tunnel i sjælens mørke, skal lykkepilletagerne gå hjem og skamme sig over, at de ikke foretrak psykoterapi.

Så resultatet er givet, inden Lumbye giver sig kast med at fremlægge undersøgelser af Ecstasy, som i følge ham aldrig har påvist – på en rigtig videnskabelig måde – at Ecstasy skulle være skadeligt for sunde og normale mennesker. Det ser ikke på litteraturlisten ud til, at Lumbye har fået fat i nogle af de videnskabelige publikationer, der rejser tvivl om Ecstasys uskadelighed. Der henvises udelukkende til en oversigtsartikel i Bulletin of the Multidisciplinary Association for Psychedelic Studies, der - med al respekt for det - vel ikke har sin stærke side i det naturvidenskabelige. I denne artikel hævdes det ifølge Lumbye, at de dyreforsøg, som har skabt angstelse for skadevirkninger af Ecstasy, var præget af, at dyrene fik helt urealistisk store doser. Det havde været rarere om forfatteren selv havde sat sig for at se på disse artikler, når det nu skal være nuanceret. Som det er, bliver vi ikke meget klogere på, om der nu er noget om snakken eller ej.

Der er flere trick, som ofte benyttes, når man vil legitimere og afdramatisere psykotrope stoffer. For eksempel kan man fremhæve noget, der kan forklares som positive

følgeeffekter, man kan med slet skjult skadefryd pege på, hvad der ellers går i svang af helbredsødelæggende foretagener og man kan henvise til, hvor mange der er tilhængere af det omstridte stof.

Lumbye forfølger den første strategi ved at anføre, at de psykedeliske stoffers betydning for meget moderne musik er indiskutabel, og at anden kunstnerisk virksomhed også har profiteret af disse stoffer. Joh – det kan da godt være, men hverken Mozart, Moliere eller Michelangelo stod vel og smægtede efter en dosis MDMA for at få gang i toner, pen og pensel. Kreativiteten blandt de kunstnere, Lumbye nævner, var nok kommet op at flyve uden kemiske hjælpemidler og Beatles sang da også ganske godt, før de afprøvede LSD.

Sammenligningen med andre rus- og nydelsesmidler kan Lumbye heller ikke stå for. Smøgerne, sprutten og receptmedicinen er, minder han om, et langt større problem. De legale stoffer slår mange flere ihjel end de illegale. Nu vil alene deres større udbredelse naturligvis give flere sorte kors i den lille bog, men derudover kan de legale stoffers skadelige effekter vel aldrig bruges som et sagligt argument for at legitimere endnu flere måske problematiske stoffer.

Det demokratiske element kommer også med. Der er, mener Lumbye, rigtig mange, der godt kan lide ecstasy og det er, mener han, ikke rimeligt, at folk, der kan tage stoffet uden nogle negative virkninger, skal være tvunget til at anskaffe dem på ulovlig vis. Nu bringer Lumbye selv det antal, de seneste undersøgelser i Danmark har bragt frem, dvs. omkring 3 %, der har prøvet Ecstasy mindst en gang. Og at kalde tre procent mange virker lidt forvirrende. Derudover skriver Lumbye også, at Ecstasy er det mest populære illegale stof, der nydes rekreativt. Men både amfetamin, som Lumbye bruger meget krudt på at markere som helt forskelligt fra Ecstasy og langt mere skadeligt, og kokain afprøves af lidt flere.

At Lumbye endnu en gang tærsker langhalm på det amerikanske alkoholforbud giver heller ikke rigtig mening i diskussionen om Ecstasys legale status. Selv om kvantitet ikke i sig selv slår over i kvalitet, er der altså forskel på at forbyde et stof, som majoriteten betragter som et uundværligt nydelsesmiddel og at forbyde et stof, som en lille minoritet benytter.

Der er, efter min mening, også en enorm forskel på, at der indtages Ecstasy i en psykoterapeutisk situation, hvor der er en professionel ikke påvirket person til at håndtere eventuelle problemer og på (u)skikken med at hælde Ecstasy ned oven i de indledende drinks og joints, som det sker i mere fri dressur. Den sociale kontekst er temmelig afgørende for både virkninger og håndtering af dem.

Lumbyes argumentation for en anderledes narkotikapolitik er på mange måder fornuftig. Hash har været brugt så længe, at det er rimeligt at slutte, at moderat brug er uskadeligt og formodentlig mindre skadeligt end forbudet og de dermed forbundne kontrolskader. Hvis der kan føres bevis for at Ecstasy er tilsvarende ufarligt – men det gør Lumbye altså ikke – kunne det formodentlig være en god idé at sælge stoffet på apoteket i stedet for at lade kriminelle sørge for og berige sig af distributionen. Som landet ligger er tvivlen om eventuelle langtidsvirkninger imidlertid alt for stor til, at det kan lade sig gøre.

Da jeg lukkede bogen, havde jeg helt glemt, at den overhovedet handlede om ecstasy.

Dels fordi det trods alt er sjældent, at jeg læser noget, der så tydeligt ikke passer med mit verdensbillede, og dels fordi temaet omkring psykoterapiens nødvendighed er meget højere oppe på forfatterens dagsorden end at skrive en oplysende tekst om Ecstasy. Lumbye er ganske overbevist om, at der i vort indre befinder sig en essens, som vi må forsøge at lokke op af sjælens mudder. Især hvis denne essens er tornet og kantet må den kaldes frem, da den ellers laver ravage med vort velbefindende. Hvad vi afdækker den med – og det er her Ecstasy og eventuelt andre skrappere hallucinogener byder sig til - er ligegyldigt bare den bliver blotlagt og beskrevet, så vi kan få styr på den og leve fredeligt med os selv resten af vore dage.

En så gumpetung freudianisme virker næsten anakronistisk efter årtiers intens diskussion sparket i gang af teorien om social konstruktivisme og andre interaktionsteorier. Tanken om at vi huser vor eget intakte selv, som hvis det får mulighed for at folde sig ud vil give os billet til livets solside er da forførende, men samtidig udtryk for en ekstrem individualisme, som stemmer dårligt med menneskers indbyrdes afhængighed og påvirkningskraft.

Jeg er da ikke i tvivl om, at psykoterapi, der sætter ord på livets smerte, kan være en hjælp. Men de ord, der sættes på, er ikke gravet op af erindringens skatkiste, men konstrueret i en social sammenhæng, hvor et kulturelt begrænset antal forklaringer er til rådighed. Alle mennesker ønsker at finde en mening med og en sammenhæng i deres livsforløb og kan derfor ikke fremkomme med forklaringer på deres lidelse, som er kulturelt inkonsistente. Det er nemlig ikke nok, at man kan forklare forholdene for sig selv, de andre skal også kunne acceptere og anerkende ens forklaring, før den er virksom.

Det psykoterapeutiske rum, som Lumbye ridser op, er tilsyneladende rensset for påvirkninger fra det sociale felt. Men ellers ville hans terapi jo heller ikke kunne påstås at have den helt store virkning. Hvis den sociale arv trækkes ind og hvis de sociale uretfærdigheder impliceres, så må forestillingen om, at man ved indtagelse af bløde hallucinogener og inderlig samtale kan få ordnet sin verden, nødvendigvis falde til jorden.

Lumbye fremlægger også et noget skizofrent syn på liberalismen. På den ene side bryder han sig ikke om den, men på den anden side må ethvert menneske have hals- og håndsret over alt det, der er pakket ind i deres egen hud. Men der må vel være undtagelser, der er vel grænser for hvilke stoffer vi vil gøre tilgængeligt for alle ? At dømme efter Lumbyes udtalelser om opioider, kokain og amfetamin vil han ikke gerne have dem frem på supermarkedets hylder. Og vi er vel heller ikke længere et samfund, hvis enhver må skalte og valte med sig selv uden nogen reaktion fra omverdenen. Det er indlysende, at nogle af kontrolskaderne kan fjernes ved at ændre narkotikapolitikken og tillade salg og brug af ikke særligt skadelige stoffer, men det er lige så indlysende, at noget af fællesskabets kontrol må opretholdes, og at dilemmaet mellem at lade folk gøre som de vil og pligten til at passe på hinanden er her for at blive.

Anmeldelse af Jørgen Lumbye: Ecstasy – en nuanceret indføring. 2001. Forlaget Hovedgaden. 54 sider.